

Johann Gabriel Pries

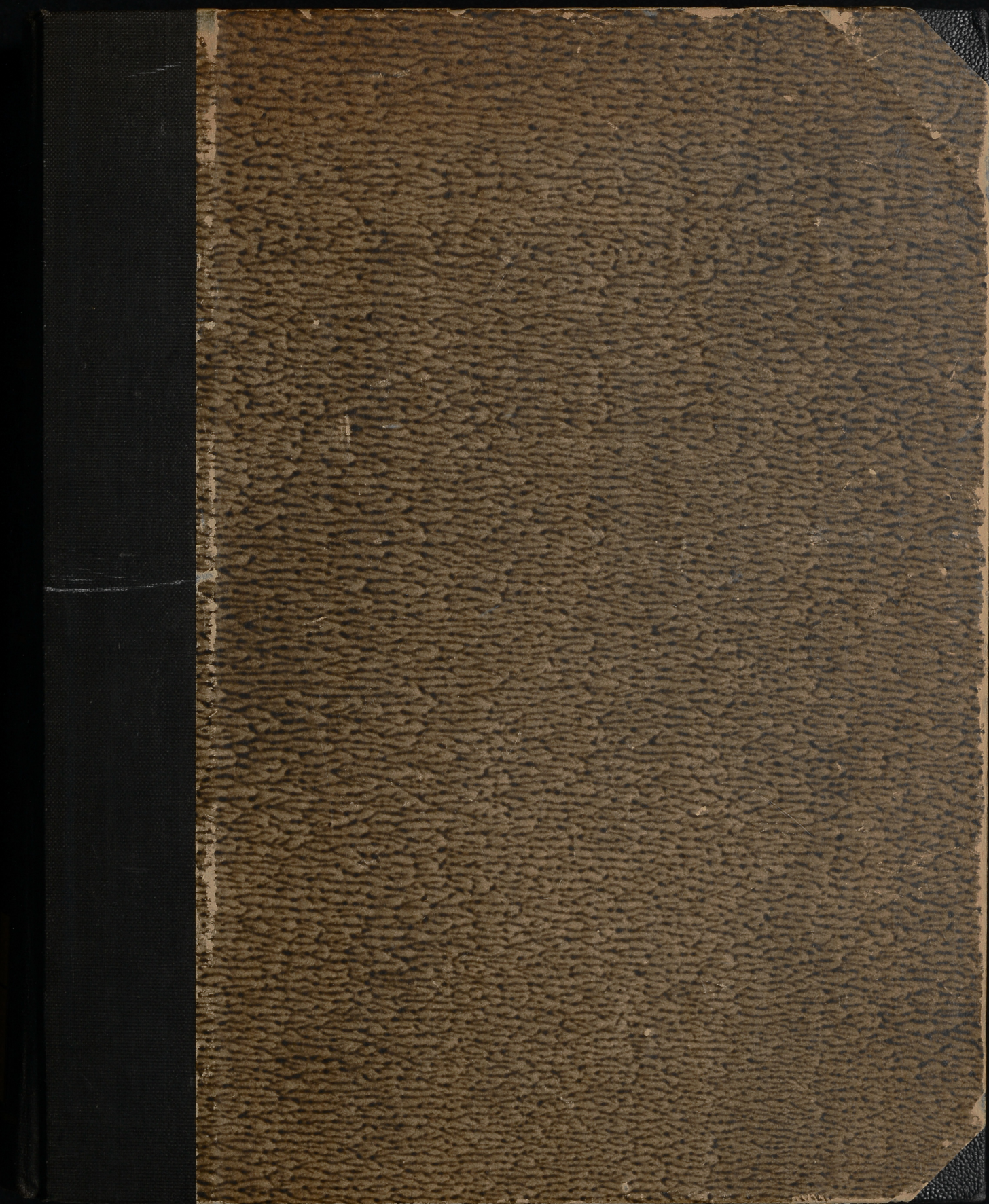
**Divini Iohannis Capitis I. Comma I. Et IV. A Depravata S. R. D. Bahrdtii
Interpretatione Vindicat : Simulqve Ad Sacra Natalicia ... Domini Friderici, Dvcis
Regnantis Megapolitani ... Die V. Idvvm Novembris A. R. S. MDCCLXXIII. ...**

Rostochii: Litteris Adlerianis, [1773]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn881608807>

Druck Freier Zugang

MK-9453. (2)

Inhalt:

Progr. 2. Geburtsbaysfeier des Landesfirt. 1754. m. Abh. Pries, Jön. XLII, 43.

Progr. z. Geburtstagsfeier des Landesfürsten 1755. in Abh.: Pries, De div. Cog. Mosae. praestantia

1756

1757.

1759.

1763.

zur Friedensfeier

1763

1764.

Geburtsstags d

1765

1766
1767

1707

1768.

1769.

1770

1771.

1772.

1723.

1734.

Reformations für 31. Oct. 1775.

Geburtstagsf. d. Landesherm 1775.

1776.

1777.

1778.

Gedächtnisf. f. Herzog Friedrich 1785.

Einführung d. Direkt. Fuchs. 1789.

off. Schulprüfung 1789.

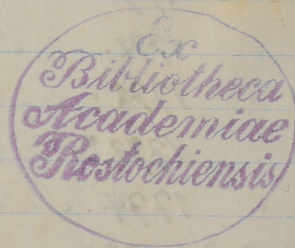
Comitat z. Lehrer-Einführung 1789.

1792.

1793. (Winter)

1793. (Sommer) m. Ath.: Fuchs, Ex Evang. ostenditur, quomodo...

1796.

17
DIVINI IOHANNIS CAPITIS I. COMMA I. ET IV.
A DEPRAVATA S. R. D. BAHRDTII

INTERPRETATIONE VINDICAT,

SIMVLQVE AD

SACRA NATALICIA

SERENISSIMI DVCIS, PRINCIPIS, AC DOMINI
FRIDERICI,

DVCIS REGNANTIS MEGAPOLITANI,
PRINCIPIS VETVSTAE GENTIS HENETAE, SVERINI
AC RACEBURGI, COMITIS ITEM SVERINENSIS,
TERRARVM ROSTOCHII, AC STARGARDIAE
DYNASTAE,

DOMINI NOSTRI CLEMENTISSIMI,

SOLLEMNIORIBVS PVBLICISQVE ORATIONIBVS
IN GYMNASII MAIORI AVDITORIO

DIE V. IDVVM NOVEMBRIS A. R. S. MDCCCLXXIII.

OMNI PIETATE HORA, ANTE MERIDIEM,

DECLIMA AGENDA,

SPLENDIDISSIMAM

*MAECENATVM ILLVSTRISSIMORVM,
PATRONORVM
SVMMORVM FAVORVMQVE*

FREQVENTIAM,

QVA FIERI POTEST OBSERVANTIA,

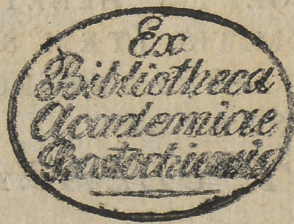
DESIDERAT ATQVE EXOPTAT

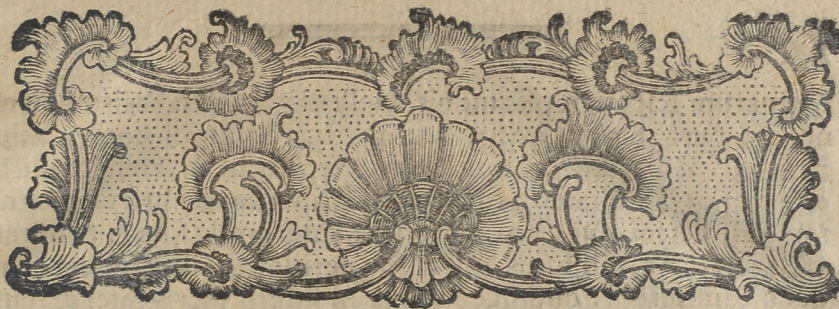
M. IO. GABR. PRIES,

DVCALIS GYMNASII GVSTROVIENSIS RECTOR.

ROSTOCHII,
LITTERIS ADLERIANIS,

1773

Decennium fere est, ex quo non pauci viri eruditi omni in id incubuerunt cura atque studio, vt diuinos vtriusque Testamenti libros, siue omnes et singulos, siue quosdam ex eo, quo sacri scriptores vfi fuerunt, sermone, in alios non sine multa laude et fama conuerterint. 1) Adit nuperrime ad eorum societatem S. R. D. CAROLVS FRIDERICVS BAHRDTIVS, Academiae, quae floret Giesae, decus et ornamentum, qui non ita multo ante tempore historicos noui foederis libros Germanica donauit ciuitate, eosque incredibili diligentia, et tam incorrupta sermonis auctoritate, miroque verborum cultu exposiuit, vt, si a paucis modo discesseris, qui ei sit antefendus, neminem fore arbitrer 2). Nam praeter iustam et accuratam lin-

1) Qui istas interpretationes cognoscendi est cupidus, adeat praeter alios, qui de nouis libris mentionem fecerunt, S. R. D. Ernesti neue theologische Bibliothek.

2) Inscríbítur Eius interpretatio: die neuesten Offenbahrungen Gottes in Briefen vnd Erzählungen verdeutscht. At cur liber ille N. T. propheticus ex eiusdem Canone exterminatur? Prima pars Matthaei, Marci et Iohannis scripta, altera vero Lucae Euangelium, et Acta Apostolorum continet.

linguarum scientiam, sermonis, Hellenismi ac Hebraismi plane nescii, puritatem et integritatem, styli historici conseruationem, ac in vertendo breuitatem, saepius in eo intelligendi et explicandi subtilitatem, solidam doctrinarum diuinarum cognitionem, ceterasque boni Critici ac Interpretis sumus admirati virtutes. At, nisi totus fallor, hic peritior Criticus in eosdem, quos admiserunt, quotquot nimia in litteris sacris interpretandis abusi fuerunt libertate, errores incidit. Interpres enim, certis regulis a linguarum natura ductis non adstrictus, ab auctoris sacri notionibus sui animi sensa non satis distinguit, sensum, de quo scriptor diuinus nunquam cogitauit, eidem adfingit, suasque praeiudicatas opiniones libris infert sacris, vnde quoque fit, vt pro mero arbitrio addat, deleat, mutet, vt verba diuina suarum opinionum stabiliendarum causa corrumpat, minusque reuerentiae diuinis saepius tribuat litteris, quam humanis atque profanis.

Animus mihi est, duo loca ex Iohannis, diuino quodam spiritu afflati euangelio diligenter penitusque cognoscere, vt, quanto in pretio haec noua S. R. D. BAHRDTII librorum N. T. interpretatio sit habenda, sagacissimus quisque lector inde diuinare possit. Iesu, Optimi nostri Seruatoris vitam, resque gestas descripturus his dicendi initium fecit verbis Cap. I. *comm. I. ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος.* Nostrae atque superioris aetatis Theologi, recte sentientes, his verbis Dei filii (v. 14. et v. 18.) aeternitatem, personalitatem, ac naturam eius atque essentiam diuinam, qua nulla maior est, a sancto scriptore exprimi contenderunt. S. R. D. BAHRDTII vero paraphrasis haec est: Der Logus war schon bey dem Entstehen dieser Welt. Er war bey Gott: (noch keinem sterblichem Auge sichtbar:) denn es war nur Gott, vnd der Logus. In Adnotat. adiecit: Ich lese für *ὁ λόγος, καὶ λόγος*, davon dereinst im Commentar ein mehreres. Non pauca, quae rerum index aequissimus omni iure reprehendet, nobis occurrunt. Quid, quaeso, est causae, quam ob rem vox graeca *ὁ λόγος*, graecarum litterarum ignaris, quorum tamen in vsum et commodum haec translatio fuit consignata, obscura

secura atque minus perspicua retineatur? Quid opus est pronomine demonstratiuo? quum non alium, nisi hunc ex ceteris, qui esse possunt, a Deo potuisse mundum eligi, satis constet: quid velint interiecta verba? Satis enim est clarum, quascunque naturas, omnis compositionis expertes, nulla ratione sub sensu vnquam cadere posse: quid tandem innuit particula? qua ab aeternitate Spiritus s. videtur excludi, quem tamen Deum esse, in sua versione ingenue fatetur. Nonne sunt omnia verba clara ac perspicua, si adhibeatur expositio vsitatio: Christus, quem ea aetate nonnulli eius cultores *λόγος* nomine fortasse adpellare solebant, erat sub mundi initium, et erat apud Deum (Patrem, Ioh. Cap. I, 14. 18. Cap. V, 18. seqq. Cap. X, 33. et i Epist. Ioh. Cap. I, 2. et Cap. V, 20. qui tam *ῥσιωδῶς*, quam *ὑποστατικῶς* est dicendus *αὐτοθεός*,) et *λόγος* hic, (articulus, nota subiecti) erat *αὐτοθεός*, (non *ὑποστατικῶς*, sed *ῥσιωδῶς*,) i. e. summae ac diuinae naturae non a se, vt pater, sed a patre acceptae participes factus. Sed omittamus haec. Grauioris sunt momenti, quae lectioni nouae et plane inauditae iure meritoque opponi possunt. Reiecit nimirum S. R. D. BAHRDTIVS vulgariorem lectionem, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος, tanquam falsam ac spuriam, cuius in locum substituit hanc, καὶ θεὸς ἦν, καὶ λόγος redditque: denn es war nur Gott, vnd der Logos. Non erit vtrique prudentissimus quisque Criticus in ea superstitione, quae omnes voces, ac singulas litteras vulgarij editionum sanctas, ac velut manu diuina positas et consecratas putat, a quibus discedendius et facultatem nec libri, nec ratio vlla dare possint. Cauendum tamen esse, ego quidem arbitror, ne Spiritui s. sacrarum litterarum auctori, tribuantur, quae eius non sunt, aut ei detrahantur, quae ab eo profecta sunt. Vereor igitur, ne S. R. D. BAHRDTIVS ex codice quodam, non valde bono, eam hauserit lectionem, saltem mirum mihi videtur, qui fieri potuerit, vt omnes oculorum acie superauerit, qui indefesso studio bibliothecarum angulos perlustrarunt, verum eam non reperire potuerunt lectionem. MILLIVS eam nescit, BENGEIIVS, ac S. R. D. SEMLERVS in sua Euangelij Iohannis paraphrasi, ac in Eius Prolegomenis WETSTENII in N. T. eam quoque ignorant. Nulla quidem mihi WETSTENII N. T. perlustrandi

fuit copia, sed non multum refert, quum eum in fingendis variis N. T. lectionibus saepius peccasse, a viris eruditis iam diu fuerit obseruatum. Socinianis, et ceteris, qui doctrinam de diuina Christi natura leuiter modo impugnant, haec non ingrata esset lectio, si quis eius auctoritatem tueri posset. 3) Reclamat quoque versio Syriaca, atque Vulgata, omni codice, ex quo ista lectio sit desumpta, longe antiquior, nec in Patrum scriptis, a CHRISTOPH. SANDIO in Interpretationibus paradoxis quatuor Euangeliorum collectis vllum istius rei vestigium exstat. Omnes hinc Critici saniores ac modesti inde colligent, fieri nulla ratione posse, vt lectio, quae rarior fuerit, quaeque ex codice quodam, cuius fides est admodum dubia et incerta, fuerit deprompta, familiariori et vsitati, quamque antiquissimi sequuti fuerunt interpretes, praeferatur lectioni.

Sed propius ad istam adeamus. Diuinus Iohannes, ne quid dissimulemus, hoc loco quidem distinguit Deum, i. e. patrem, a Deo, i. e. a filio, nam λόγον fuisse sub initium mundi πρὸς τὸν θεόν, satis clare indicat. Non vero λόγον distinguit a Deo, tribuit enim ei aeternitatem, ac terrarum orbis creationem, quas esse infinitas solius naturae diuinae virtutes, nemo vnquam negauit. Quare et recte scripsit: καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. At nona lectio: καὶ θεὸς ἦν, καὶ λόγος, quam D. BAHRDTIVS adfert, omnem textui sacro vim atque iniuriam infert. Distinguit enim θεὸν et λόγον, hincque τῷ λόγῳ denegat istas essentiae diuinae proprietates, aeternitatem nimirum et creationem, quas vero simul de eodem affirmat. Quanta confusio, quanta repu-

- 3) Sunt, qui λόγος ex vltimo huius commatis membro ad vocem ἕτος sequentis commatis referunt, alii pro Θεός in eodem loco Θεῶ cum Artemonio s. Sam. Crellio in libro quem inscripsit initium Euangelii Iohannis ex antiquitate ecclesiastica restitutum, scribendum esse putant. Ceteri quoque eam nesciunt lectionem, v. g. Ionas Schlichtingius in Discept. de verbo I. sermone Dei apud Paraphrastes, Fausti Socini Expl. primae partis primi Cap. Ioh. in Bibliotheca Fratr. Polonor. Tom. I. p. 77. Wolzogenius in Prolegom. in comment. in Iohan. Christoph Sandius in Interpretationibus Paradoxis quatuor Euangeliorum et Dissert. de verbo.

7

repugnantia, quam ista gignit lectio, inde oriatur, est necesse. Non ignoro, esse viros eruditione insignes, qui D. Iohannem primos quatuordecim, aut octodecim huius capituli versus ex Philonis, Iudaei Alexandrini, Platonisque praeceptis imbuti, libris exscripsisse tradunt. Est autem λόγος ex Philonis mente ἀρχάγγελος qui legati diuini munere apud homines sit functus, aut ipse mundus intelligibilis, quod omnia contineat, quae in mundo sunt sensibili, quemadmodum architectus persona esse potest, licet in intellectu eius sit exemplar totius urbis, omniumque aedificiorum, quae conditurus est. Non aegre concedent Ariani, aut Socini affectatores, λόγον geniorum principem, aut filii illius Dei, qui certo tempore in Iudaea natus est, ideam aut formam ex omni aeternitate in Deo fuisse. 4.) Sed quis est, qui credat, Iohannem, piscatorem, et litterarum rudem Actor. Cap. IV, 13. graecae linguae ita peritum fuisse, vt Philonis orationem, plane abhorrentem ab hebraica indole, ac Platonicae et Demosthenicae aemulam intellexerit? Et quis est, qui, quantum

- 4) Fuit in hac sententia Artemonius l. c. p. 325. vbi ita scribit: "Philo-
 "Platonicus, Logon suum ex suo Platone hauserat, et quia simul Iudaeus
 "vnius Dei supremi absque vlla trium in eo hypostasium distinctione
 "cultor erat, per Logon istum, nihil aliud, nisi angelum illum creatum,
 "angelum notissimum, qui in V. T. nomine Dei apparebat, et Deum
 "repraesentabat, Dei imago erat, aut ei similem alium angelum, aut
 "eo sublimiorem aliquem intellexit., Egregie refutarunt Artemo-
 "nium Petr. Wesselingius in libro singulari Probabilium, et Ioh. Phi-
 "lippus Baraterius in suo Antiartemonio. Iohannes Clericus, Arminianus,
 "quum priores XVIII S. Iohannis versus cum paraphrasi et animaduer-
 "sionibus edidisset, euincere studuit, Iohannem voluisse dicendi genera,
 "a Philone vsurpata, ad Orthodoxum sensum adplicare, ne, lecto Phi-
 "lone a Christianis, et eius eloquentiam admirantibus, efficeretur, vt
 "illius placita dogmatibus Christi admodum affinia cum iisdem com-
 "miserentur. Damnarunt vero eius opinionem Frid. Adolph. Lampius,
 "Ioh. Alb. Bengelius, Herm. Witsius in Exercit. περί τῶ λόγῳ, ac alii.
 "Thomas denique Mangeius, Anglus, qui Philonis libros edidit, Clerici
 "sententiam defendere conatus est. Putat enim, Philonem de Logo al-
 "legorice et aenigmatice exposuisse, quae a D. Iohanne aperte et plane
 "sunt proposita. Argumenta eius diligenter inquisit D. Ioh. Bened.
 "Carpzouius in dissertat. de λόγῳ Philonis, non Iohanneo, Helmsta-
 "dii 1748.

quantum discriminis sit inter D. Iohannis et Philonis λόγον, non egregie perspiciat? Quare non in eam opinionem me adduci patiar, s. R. D. BAHRDTIVM ad has Philonis absconditas respexisse sententias, et me plane ignorare, fateor, quid sit ille λόγος, quem a Deo diuersum esse, eius interpretatio nos docet. Nos tamen non negamus, loca illa, quae de Deo Trinuno, et Dei Filio agunt, v. g. Matth. Cap. XXVIII, 19. Cap. XVI, 16. Cap. III, 17. coll. Luc. Cap. III, 22. Matth. Cap. IV, 1. coll. Luc. Cap. IV, 1. Cap. I, 35. Act. Cap. V, 3. 4. quorum sensum mentiuntur Socinus, et qui eum sequuntur, a S. R. D. BAHRDTIO recte et praeclare esse expressa. In quibusdam vero explicandis a nostris discedit interpretibus, atque Socinianis fauet. Sic Ioh. Cap. XX, 28. vertit: Ach mein Herr! ach Gott! qua exclamatione Thomas Dominum, Iesum, et Deum, Patrem ex eius mente adpellauerit. Sed si haec Thomae fuisset opinio, Iohannes non adiecisset αὐτῷ, ei. Non enim Deo patri fidem, sed Christo denegauerat, hinc nunc non patri, sed Christo, adparenti credit. Sermo hic est per affectum subitum abruptus, hoc sensu: Domine mi, et Deus mi, credo et agnosco, te esse Dominum meum et Deum meum. Locum denique Ioh. Cap. X, 30. ita reddit: Ich aber, vnd der Vater machen eine Person aus. Nostri Theologi interpretantur istum de voluntatis consensu, ac naturae et essentiae diuinae vnitatem. Ariani, id quod ex SANDRIO l. c. patet, eum de sola voluntatis vnitatem explicant, idque probare conantur ex Iohannis Cap. XVII, 11. 21. seqq. Cap. VI, 56. Cap. XIV, 20. Plus vero Iudaei, alias caeci, in his, quam hodie Antitrinitarii, viderunt verbis. Iudaei enim, si putassent, Iesum haberi velle tantum pro diuino homine, ac non pro Dei filio; non dixissent, Tu homo quum sis, facis te ipsum Deum, neque blasphemiae eum accusassent v. 33.

At in capite de fide saluifica, et quae inde proficiscitur, iustificatione in grauissimo est clarissimus noster Interpres errore. Clarum hoc est ex quarto huius primi capituli D. Iohannis commate, quod ita corrumpit atque deprauat: Er war das Heil der Welt, wie ferne er ihr Lehrer, vnd Führer war. Bene expri-

exprimit vocem τοῦ φῶς ἀνθρώπων, ratio vero significatus particulae copulatiuae plane est arbitraria, a quo D. Iohannes abhorret. Christum nos adoramus et veneramur omnis nostrae salutis ac prosperitatis auctorem, eiusque doctrinam omnibus, qui in hac ac altera vita salui et prosperi esse volunt, sequendam esse fatemur. Hanc vero nostrae felicitatis nos non in nostro obsequio, ac virtutis, cui dediti sumus, exercitio ac cultu, sed in Christi merito, eius obedientia atque satisfactione, quam pro nostris flagitiis iustissimo Iudici praestitit, ponimus spem atque fiduciam. Paulo nos quidem, Petro, ceterisque Christi amicis, qui eam, qua a suo magistro imbuti erant, nobis tradiderunt doctrinam, credimus, verum non in eos, sicut in Christum credimus. Per totam interpretationem hic error longe lateque est diffusus, hincque non est, quod mireris, ista, quae hac de re agunt, loca de industria a S. R. D. BAHRDTIO esse peruersa. Quaedam, ut dictis fidem faciam, ex innumeris modo adferam loca: Ioh. Cap. III, 16. sqq. So lieb hat Gott das Menschengeschlecht, dass er seinen Sohn für dasselbe aufopferte, um alle diejenigen, die ihm vertrauen, und gehorchen, zu retten und immerdar glücklich zu machen. Es ist also ein ganz falsches Vorurtheil eurer Nation, als ob der Sohn Gottes (der Messias) alle übrige Geschlechter vertilgen, und nur euch auf den Gipfel des Glücks erheben werde. Nein. Die Absicht seiner Sendung ist: dass alle Menschen durch ihn (von der Macht des Unglaubens, des Aberglaubens, und des Lasters) befreiet werden. Wer sich nun ihm mit folgsamen Vertrauen ergiebet, der ist eben dadurch allen göttlichen Strafen entgangen; wer hingegen ihn mit verstocktem Herzen verwirft, der ist durch sich selbst gestraft, dadurch, dass er den Unterricht des einzigen Sohnes Gottes verachtet, und in seiner Unwissenheit, und herrschenden Lastern verharret: Ioh. Cap. VI, 47. Wer mich, als sein Oberhaupt, und seinen Führer folgsam annimmt, der wird ohngezwifelt selig: et tandem Actor. Cap. XXVI, 17. Ich habe dich unter Juden und Heiden ausgesondert, um dich zu meinem Apostel zu machen, und durch dich, ihnen die Augen zu öffnen, und sie zurück zu führen von der Finsternis zum Licht

B

vnd

vnd von der Herrschaft des Geistes der Bosheit, (Abgötterey) zum Dienst des wahren Gottes, damit sie, durch folgſame Annehmung meiner Lehre, Vergebung der Sünden vnd Antheil an dem Glücke der Tugendhaften erlangen mögen. Ex hac de fide ſaluifica interpretatione nulla ſpes, nulla fiducia, nulla de Deo, qui ſine ſatiffactione crimina non condonat, laetitia, nulluſque eſſe poteſt peccatoribus ad eum aditus, qui nobis tantum patet per Chriſtum eiſque pro nobis praestitam ſatiffactionem Ioh. Cap. VI, 51. Matth. Cap. XX, 28. Rom. Cap. III, 28. 2 Cor. Cap. V, 19 21. Gal. Cap. III, 13. Nemo enim mortaliu Dei, ſupremi legiſlatoris imperata facere poteſt. Apprime conſentit D. BAHRDTIVS cum Socino, qui de Seruat. part. III. »Cap. II. ait »in Chriſtum credere, nihil aliud eſſe, quam »Deo ad ipſius Chriſti normam et praescriptum obedientem »ſe praebere, idque faciendo ab ipſo Chriſto vitae ſempiternae coronam exſpectare. part. IV. Cap. IV. docet, Chriſti »iuſtitiam nobis imputari, merum commentum eſſe. In Synopſi, de Iuſtificatione pag. 8. ſcribit: Ex hominum vero parte »requiritur reſipſcentia, et Dei praeceptorum in poſterum »obedientia, quae illa fides eſt reuera, quae ſemper hominem Deo acceptum reddit, et pag. 15. nullo modo fieri »poſſe, vt fides in Chriſtum, qua iuſtificamur, ſit credere, »quod per ipſius ſanguinis fuſionem deleta fuerint peccata noſtra, ſed formam atque eſſentiam fidei in Chriſtum eſſe, eiſ »praeceptis obedire. Rectius vero deſcribitur in Auguſt. »Conf. Apologia p. 68. ita: Haec fides ſpecialis, qua credit »vnusquiſque ſibi remitti peccata propter Chriſtum, et Deum »placatum et propitium eſſe propter Chriſtum, conſequitur »remiſſionem peccatorum, et iuſtificationem nos etc. ita fides, quae »gratis accipit remiſſionem peccatorum, quia opponit mediatorem et propitiatorem Chriſtum irae Dei, non opponit noſtra merita etc. illa fides, quae iuſtificationem, non eſt tantum noſtitia hitoriae, ſed eſt aſſentiri promiſſioni Dei, in qua gratis propter Chriſtum offertur remiſſio peccatorum et iuſtificatione. O Sancte Pater! Sanctifica nos in veritate tua, verbum tuum eſt veritas!

Iam

Iam vero linquenda haec erunt, si quid pagellae restare velim commendandis Maecenatum et Fautorum beneuolentiae lectissimis Iuuenibus, die Natali Serenissimi Ducis ac Principis Indulgentissimi, FRIDERICI, Patris Patriae Optimi in cathedram producendis.

I. CAROLVS SIBETH, Gustrouienfis, de eo, quod in Principum vita est gratum atque acceptum, verba, quae Germanice concepit, faciet.

II. PETRVS ANDREAS NICOLAVS WIGGERS, Wahrenienfis, Principes eorum, qui parent, amorem sibi facile comparare posse, latino sermone declarabit.

III. THEODORVS SCHOENBERG, Gustrouienfis, de Iesuitarum ordine nostra aetate iure meritoque sublato, oratione gallica dicet.

IV. CHRISTIANVS IOACHIMVS FRIDERICVS NITZE, Gustrouienfis, merita FRIDERICI, Ducis Optimi, in Patriam, carmine latino laudabit.

V. CHRISTIANVS IOACHIMVS FRIDERICVS BARKOW, Sulzenfis, eminentem Rei publicae sacrae ac litterariae imaginem carmine Teutonico adumbrabit, simulque pro FRIDERICI, DVCIS ac Principis Augusti, Sancti ac Indulgentissimi salute, incolumitate et prosperitate DEO O. M. vota persoluet.

Haec est dicendorum descriptio. Spiritum autem dicturum fument e splendidissima MAECENATVM Illustrissimorum, et succrescentis in publicam spem Iuuenturis Fautorum Optimorum frequentia. P. P. Gustroviae VI, Iduum Nouembris, A. R. S. c1o 10CCLXXIII.

Item vero huiusmodi hanc erant, hanc erant hanc erant
vixit comitatus hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc
hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc
hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc
in hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc

I. CAROLVS SEBASTIUS, GROSSHEINICH, de co, p. 11
Trincom hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc
GROSSHEINICH, hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc

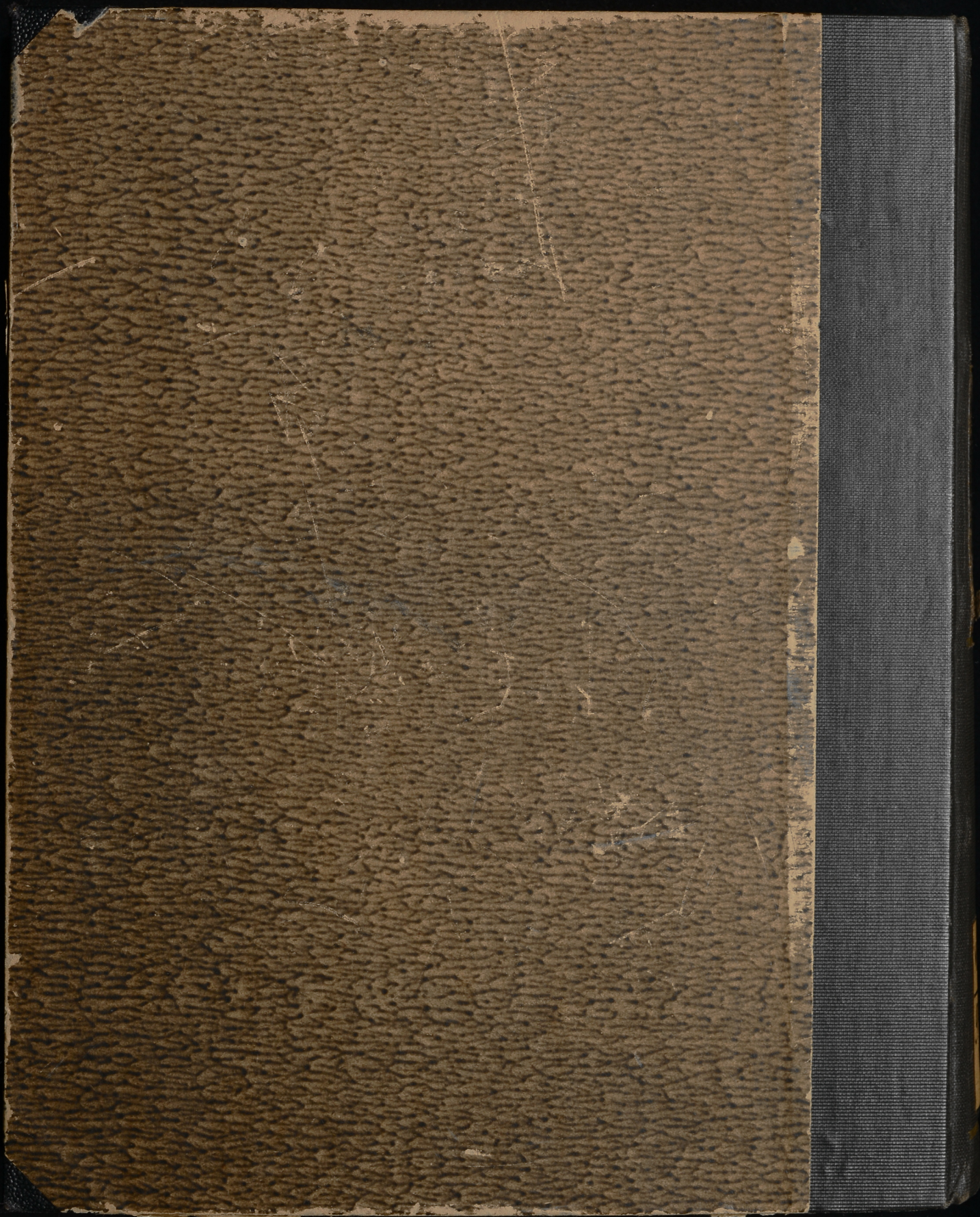
II. SEBASTIUS ANDREAS, GROSSHEINICH, de co, p. 11
hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc
hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc

III. SEBASTIUS SEBASTIUS, GROSSHEINICH, de co, p. 11
hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc
hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc

IV. SEBASTIUS SEBASTIUS, GROSSHEINICH, de co, p. 11
hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc
hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc

V. SEBASTIUS SEBASTIUS, GROSSHEINICH, de co, p. 11
hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc
hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc
hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc

VI. SEBASTIUS SEBASTIUS, GROSSHEINICH, de co, p. 11
hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc
hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc
hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc hanc

als auf den Staat seyn. Er wird einer zügellosen
heit, woraus Spaltungen, Sectirerey, Verfol-
d Kotten entspringen, mit sanftmüthigem Ernst
hun. Er weiß es, daß die Religion, die Christus
dem Staate gute Bürger, arbeitsame, aufrichtige,
ehrliebe und rechtschaffene Unterthanen verschaffet.
es, daß die so theuer erworbene Bekenntnißbücher
irche eine Schutzwehr unsrer Ruhe und Sicherheit
onsübungen sind. Er wird daher diese gegen alle
ngen in seinen Schutz nehmen. Dem Höchsten
! daß wir noch in so manchem Minister, von dessen
Weisheit und Klugheit die Wohlfahrt ganzer
abhänget, einen Freund Christi, der seiner Reli-
e macht, hochzuschätzen, das Glück und die Freude

dieser Betrachtung giebt mir die milde Stiftung,
thätige Gesinnung Sr. Excellenz des Hochwohl-
en Herrn, Herrn Christian Ulrich von Ke-
— — — gegen unsern Musentempel Gele-

Nach diesem Institut, welches dem Herrn Gehei-
zum unvergeßlichen Ruhm gereichen wird, soll das
t der Reformation des großen Luthers am 31sten
durch eine deutsche Rede, welche der Feyer dieses
maß ist, vor den öffentlichen Lehrstunden dem Höch-
Preise jährlich erneuert, und unter fleißige und ge-
schüler Bücher ausgetheilet werden. Keine Zeit
wohl mehr die Erneuerung dieser Wohlthaten, wel-
seiner Kirche erwiesen, als eben die gegenwärtige,
e von so vielen verkannt werden. Der Herr Ge-
th hatte im vorigen Jahre sein funfzigjähriges Amts-
auf einem seiner Rittergüter gefeyret, und war
n von dem Allerhöchsten mit vieler Munterkeit des
und Leibes gesegneten hohen Alter von einer zahl-
reichen